

Verslagen van de maandelijkse bijeenkomsten

Te Heerlen op 8 september

De voorzitter berichtte in zijn welkomstwoord van het overlijden van ons lid mevrouw F. Linssen-Kreijkamp. Tot haar ziekte, ongeveer twee jaar geleden, was mevrouw Linssen een regelmatige bezoeker van onze bijeenkomsten. De aanwezigen herdenken de overledene met enkele ogenblikken stilte.

Daarna toonde de voorzitter enkele door mevrouw Wetzels in Heerlen verzamelde paddestoelen, waaronder een Stinkparasolzwammetje (*Lepiota cristata*) en een Gewone krulzoom (*Paxillus involutus*). De Krulzoom wordt beschouwd als een overgangsvorm tussen de plaatsjeszwammen en de buisjeszwammen. De heer Van Beek had Donderkruid (*Inula conyza*) en Kalketrip (*Centaurea calcitrapa*) meegebracht. Het Donderkruid werd vroeger gebruikt in de kroedwis. Tijdens onweer verbrandde men het in de oven als afweermiddel tegen blikseminslag. De Kalketrip, afkomstig uit zijn tuin, doet op het eerste gezicht aan een distel denken omdat de bladeren onder de bloeiwijze van een lange stekelpunt zijn voorzien. Deze soort is nu in Zuid-Limburg en wellicht in het hele land, uitgestorven.

De heer Grooten toonde een tak van de Boswilg (*Salix caprea*) met een gal, veroorzaakt door de bacterie *Agrobacterium radiobacter*. Deze aantasting wordt als kwaadaardig beschouwd.

Aansluitend vertoonden enkele leden dia's. De heer Roberts opende de rij met een verslag van zijn vakantie in de Beierse Alpen en liet de aanwezigen genieten van de altijd weer boeiende alpenflora, met onder meer Turkse lelie (*Lilium martagon*), Witte muggenorchis (*Leucorchis albida*), Harig klokje (*Campanula barbata*) en Grootbloemig vingerhoedskruid (*Digitalis grandiflora*). De heer Frijs, die de Franse Alpen had bezocht, liet onder meer dia's zien van Gele gentiaan (*Gentiana lutea*) en Paarse gentiaan (*Gentiana purpurea*). De wortels van beide soorten worden gebruikt bij de

bereiding van de bekende gentiaanschnaps, die al vele eeuwen in de Alpenlanden als maagbitter hoog in aanzien staat.

De voorzitter had enkele koude winteruren doorgebracht bij een ondergesneeuwd bosmierennest, dat als voedselbron diende voor een Groene specht (*Picus viridis*). De specht groef een gang in het mierennest, waarin hij helemaal verdween. Stukjes van het nest werden steeds met de snavel buiten weggegooid. De opnamenreeks liet duidelijk het gedrag van de Groene specht zien in verschillende facetten, zoals bijvoorbeeld het "zekeren" van de vogel, telkens wanneer hij "boven" kwam.

De heer Offermans was in de Eifel toevallig gestoten op een plek, waar enkele jaren tevoren Bevers (*Castor fiber*) waren geïntroduceerd. Zijn dia's gaven fraai te zien, hoe deze dieren eiken en populieren op de bekende manier kegelvormig hadden afgeknaagd en daarmee een dam hadden gebouwd. De gevonden spaanders waren tot 10 cm lang.

De heer Adams had een ringer van stootvogeljongen vergezeld. Uit zijn rapportage bleek goed hoe een en ander in zijn werk gaat: het beklimmen van de vaak hoge nestbomen, het in een zak neerlaten van de jongen, gevolgd door het aanleggen van de ringen en het beschrijven van de geringsde dieren.

Na een aantal foto's van de heer Spreuwenberg van onder meer orchideeënbastarden - *Dactylorhiza majalis* x *D. incarnata* en *Orchis militaris* x *Aceras anthropophorum* - en landschappen uit Noord-Frankrijk, sloot de heer Kelderman de rij met een serie opnamen van paddestoelen, gemaakt tijdens een excursie van enkele leden van de Paddestoelenstudiegroep in Oostenrijk.

Het is duidelijk, dat de zure regen daar het paddestoelenbestand nog niet of nauwelijks heeft aangetast. Een keur van o.a. mooie beker-, spatel-, tril-, knots- en koraalzwammen passeerde de revue, deskundig door de heer Kelderman bekommen-

tarieerd.

Al met al, zo bleek uit de reacties van de aanwezigen, een gevarieerde en boeiende avond.

Te Maastricht op 2 oktober

Met een woord van welkom opende de Voorzitter de vergadering. Hij maakte er melding van, dat de excursiecommissie, gezien het succes van de excursie op het Belgisch deel van de Sint Pietersberg op 13 september, besloten had met een zekere regelmaat excursies te gaan organiseren. Aankondigingen hiervan zullen - als gebruikelijk - te vinden zijn achterop het Maandblad.

Hierna was er gelegenheid tot het tonen van naturalia. De heer Blink liet enige honingzwammen zien; de heer Felix meldde enkele waarnemingen aan Kolibrievlinders (*Nacroglossum stellatarum*). Van deze soort werd (door A. Willems) eind augustus een exemplaar waargenomen in het centrum van Maastricht en op 21 september een exemplaar in het Stadspark, daarnaast werden op 30 juli en 20 augustus op de Dousberg resp. 4 en 1 rupsen van deze soort gevonden. De heer Felix liet ook nog een rups van de Pauwoogpijlstaart zien.

De heer Heerkens Thijssen liet enkele afgevallen Lindebladeren zien met daarop een soort 'sneeuw', vermoedelijk wolluis. Deze bladeren waren in groten getale te vinden in de Graaf van Waldeckstraat.

Hierna kreeg de spreker van de avond, de heer W. Vergoossen, het woord voor een presentatie van de zoogdierwerkgroep van het Genootschap.

De zoogdierwerkgroep werd opgericht in 1980 en telde aanvankelijk 10 leden. Inmiddels is de groep uitgegroeid tot ca. 100 medewerkers.

Het doel is te komen tot een gegevensverzameling over de zoogdieren in Limburg. Activiteiten van de studiegroep zijn: vergaderingen met lezingen, het uitgeven van een mededelin-

genblad en het doen van onderzoek. Hierna gaat de spreker uitvoerig in op de wijze waarop onderzoek gestalte kan krijgen: directe waarneming van dieren (weinig), sporen, wissels, keutels, haren, verkeersslachtoffers, enz. Enkele voorbeelden werden nader uitgewerkt.

Vijf jaar geleden werd in Echt een bunker afgesloten. Hierin huizen 15-20 Grootoorvleermuizen. Elke week wordt gecontroleerd waar de dieren zitten. Doordat er nogal wat hoekjes en gaatjes (later gemaakt) zijn en sommige gangen droog en andere weer vochtig zijn, zijn er nogal wat micro-klimatologische verschillen in de gangen. De invloed hiervan op de plaatsen waar de dieren zich ophouden is nog niet duidelijk.

De aangebrachte gaten lijken echter in een duidelijke behoefte te voorzien. Ander onderzoek aan vleermuizen vindt plaats op kerkzolders. Het localiseren van individuen stuit hier - door de hoogte van de ruimten - vaak op problemen. Ook hier moet men zich soms behelpen met sporen als keutelplaatsen en (al of niet door besputting in verband met boktorbestrijding) overleden exemplaren.

In de afgelopen jaren is ook nogal wat onderzoek gedaan aan Hamsters. Hierbij werden met name Hamsterburchten bestudeerd, onder meer door ze uit te graven. Gebleken is ook,

dat Hamsters meerdere burchten kunnen benutten. Hierdoor zouden gegevens met betrekking tot de aantallen voorkomende Hamsters wel eens te hoog kunnen zijn ingeschat.

Ten aanzien van de Visotter werd opgemerkt, dat er in Limburg op één plaats nog een populatie van maximaal 5-10 exemplaren voorkomt. Deze plek wordt echter door ontgrinding bedreigd.

In het Meijnweggebied komt een populatie Wilde zwijnen voor, die opgevat kan worden als de enige echte wilde Wilde zwijnen-populatie van Nederland. De omvang van deze populatie is onbekend (en wordt echter wel op gejaagd!). Dit jaar wordt voor het eerst onderzoek gedaan aan deze populatie door het Rijksinstituut voor Natuurbeheer.

Als 'indringers' in de Nederlandse fauna werden genoemd de Wasbeer, de Wasbeerhond en mogelijk het Stinkdier.

De Wasbeer is in 1934 uitgezet in Duitsland (4 exemplaren), de populatie omvat daar inmiddels een en half miljoen exemplaren. Vanaf 1970 worden ze ook in Limburg waargenomen. Het is een slim nachtdier, je ziet ze bijna nooit. Binnenkort worden ook waarnemingen op de westoever van de Maas verwacht; er is al een verkeersslachtoffer op de Kennedybrug te Maastricht gevonden.

De Wasbeerhond is in Duitsland al op korte afstand van de Nederlandse grens waargenomen. Het is niet onaanneemelijk, dat deze soort inmiddels al in Limburg voorkomt.

Stinkdieren worden door Amerikaanse militairen in Duitsland (ontdaan van stinkklieren) als huisdieren gehouden. Inmiddels ontstaan reeds verwilderde populaties, die zich snel kunnen uitbreiden.

Naast bovengenoemde dieren passeerden nog een groot aantal anderen de revue. Veel van de waarnemingen van de afgelopen jaren zijn opgenomen in het onlangs gepubliceerde verslag van de Zoogdierenwerkgroep (zie binnenzijde achteromslag).

Om ongeveer half elf kon de Voorzitter een interessante avond afsluiten.

Erratum

In het tweede deel van het artikel over de herpetofauna van de vallei van de Zwarte Beek en omliggende heidegebieden (Natuurhist. Maandbl. 75 (8): 124-134) van de hand van Joël Burny is op bladzijde 129 een storende fout geslopen.

In de eerste kolom is op de 10e regel van onderen sprake van *volwassen* Middelste Groene kikkers. Dit moet zijn: *onvolwassen*.

Wim Ganzevles verlaat het Genootschap

In de tijd dat de paddestoelen weer als paddestoelen uit de grond rijzen, de bladeren van de bomen dwarrelen, de vogels zuidwaarts trekken, in die tijd zoekt Wim Ganzevles ander werk. En na zo'n acht Genootschaps-jaren heeft Wim ander werk gevonden. De meesten kennen Wim van de "Vo-

gels in Limburg". Velen kennen Wim "in Vogelvlucht".

Je hoorde, je las dat hij er was en ook weer niet. Wim werkte stilletjes, principieel, deed alles of niets, en heeft zó veel méér werk gedaan dan menig een zou vermoeden.

Nu richt hij zich op ander werk, niet meer voor ons Genootschap, maar wel met wederzijds goede herinneringen.

Namens de vereniging, bedankt Wim! Veel succes!

Freek van Westreenen